

2.2 ความเป็นมาของโครงการแม่อาสากลุ่มนมแม่ ของกองพันทหารราบที่ 2 ค่ายตากสิน จังหวัด

จันทบุรี

เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำหน้าที่ในการรณรงค์ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่โดยทำหน้าที่เป็นพยาบาลคลินิกนมแม่ของโรงพยาบาลพระปกเกล้าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 ซึ่งต้องรับผิดชอบในการช่วยเหลือแม่ทั้งก่อนและหลังคลอดที่มีปัญหาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ในโรงพยาบาลพระปกเกล้า และรับส่งต่อแม่หลังคลอดที่มีปัญหาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จากโรงพยาบาลต่างๆรวมทั้งจากจังหวัดใกล้เคียง ทำให้เห็นปัญหาในการทำงานในโรงพยาบาล ว่าหากแม่หลังคลอดไม่ได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่ถูกวิธี ก่อนออกจากโรงพยาบาลรวมทั้งเมื่อจำหน่ายออกจากโรงพยาบาลหากแม่หลังคลอดขาดการสนับสนุนช่วยเหลือที่ถูกต้องจากชุมชนที่อาศัยอยู่ จะทำให้โอกาสในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สำเร็จอย่างเดียวล้วน 6 เดือนเต็มเป็นไปได้ยากขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยยังทำหน้าที่ในการวิเคราะห์สาเหตุสำคัญที่ทำให้แม่หลังคลอดไม่สามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้สำเร็จในพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลพระปกเกล้า คือเขตตำบลวัดใหม่ และตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรีซึ่งได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทุก 6 เดือน พบว่าสาเหตุสำคัญที่แม่หลังคลอดไม่สามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้สำเร็จเกิดจาก ได้แก่ การที่แม่หลังคลอดต้องทำงานนอกบ้าน มีจำนวนสูงถึงร้อยละ 50.00 (ปีพ.ศ. 2546) ของจำนวนแม่ที่ไม่สามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สำเร็จอย่างเดียว และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 60.00 (ปี พ.ศ.2547) นอกจากนี้สาเหตุสำคัญที่มีผลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อีกประการหนึ่งคือ ขาดการกระตุ้นและสนับสนุนในเรื่อง การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่ถูกวิธี เนื่องจากไม่มีงบประมาณในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ มีแต่การประชาสัมพันธ์จากบริษัทนมผสมที่อาศัยช่องทางในการรับข้อมูลข่าวสารของประชาชนจากหนังสือ จากสื่อ โทรทัศน์ในการชักชวนให้เลี้ยงลูกด้วยนมผสม และสาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การขาดแหล่งปรึกษาที่สามารถให้ข้อมูลและช่วยเหลือเมื่อมีปัญหาเรื่อง การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้ทันที่

จากปัญหาดังกล่าว ในปี 2546 คณะกรรมการประเมินโรงพยาบาลสายสัมพันธ์แม่-ลูกแห่งประเทศไทยนำโดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์วิระพงษ์ ฉัตรานนท์ ได้ให้แนวคิดว่า การเกิดขึ้นของกลุ่มนมแม่แห่งประเทศไทยได้ก่อให้เกิดกระแสของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ขึ้นอย่างมากมาย สังเกตได้จากการที่มีแม่หลังคลอด ที่ได้รู้จักกับกลุ่มนมแม่แห่งประเทศไทย ได้ขอกลับเข้าไปรับบริการที่คลินิกนมแม่ของโรงพยาบาลศิริราชอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถกลับมาเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้สำเร็จ นอกจากนี้สิ่งที่เป็นจุดประกายความคิดของผู้วิจัยในการก่อตั้งแม่อาสากลุ่มนมแม่นั้นคือมีแม่หลังคลอดที่มารับบริการที่คลินิกนมแม่ของโรงพยาบาลพระปกเกล้าเมื่อประสบผลสำเร็จแล้ว ได้เสนอตัวเข้าช่วยเหลืองานโดยการส่งต่อครอบครัวที่รู้จัก เพื่อน ญาติพี่น้องให้มารับบริการที่คลินิกนมแม่ที่โรงพยาบาลพระปกเกล้าอย่างต่อเนื่อง และสิ่งที่สำคัญอีกประเด็นคือ ครอบครัวของผู้วิจัย คือเรือโทวิทยา งามการ ซึ่งมีประสบการณ์ในการช่วยทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้วิจัยเยี่ยมบ้านหลังคลอดในพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลพระปกเกล้า คือ ตำบลตลาด และ

ตำบลวัดใหม่ รวมทั้งในพื้นที่ของกองพันทหารราบที่ 2 ค่ายตากสิน ซึ่งเริ่มมีโครงการเยี่ยมบ้านหลังคลอด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 เมื่อกลับมารับตำแหน่งหัวหน้าหมวดคนส่ง กองพันทหารราบที่ 2 ค่ายตากสิน เมื่อมีข้าราชการในกองพันฯ ตั้งครรภ์ หรือหลังคลอดจะทำหน้าที่แนะนำส่งเสริมเพื่อนที่เป็นข้าราชการทหาร ข้าราชการที่เป็นผู้ได้บังคับบัญชาให้ภรรยาเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ให้สำเร็จอย่างเดียวล้วน 6 เดือนเต็ม โดยจะประสานให้ผู้วิจัยให้ความช่วยเหลือครอบครัวข้าราชการในพื้นที่ค่ายตากสินที่มาคลอดที่โรงพยาบาล พระปกเกล้า ให้สามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ให้สำเร็จก่อนออกจากโรงพยาบาล รวมทั้งยังชักชวนครอบครัว ข้าราชการทหารเยี่ยมเพื่อนหลังคลอดในพื้นที่ค่ายตากสิน ผู้วิจัย จึงได้มีแนวคิดในการรวมกลุ่มกันและ ก่อตั้งแม่อาสากลุ่มนมแม่ขึ้นในพื้นที่กองพันทหารราบที่ 2 ค่ายตากสิน โดยนำแนวคิดการเกิดขึ้นของกลุ่ม นมแม่แห่งประเทศไทย มาศึกษาและปรึกษาขอข้อมูลกับประธานกลุ่มนมแม่แห่งประเทศไทย (แพทย์หญิง สุวิมล ชีวมงคล) และก่อตั้งรวมตัวกันสำเร็จในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2546 และใช้ชื่อในระยะแรกเริ่มว่า “แม่ อาสากลุ่มนมแม่ กองพันทหารราบที่ 2 ค่ายตากสิน ”

และมีแนวคิดในการขยายกลุ่มแม่อาสากลุ่มนมแม่ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ของจังหวัดจันทบุรี โดยให้แม่อาสากลุ่มนมแม่ฯ พื้นที่ค่ายตากสินเป็นพี่เลี้ยงร่วมกับบุคลากรจากโรงพยาบาลพระปกเกล้าและผู้วิจัย รวมทั้งพัฒนาให้แม่อาสากลุ่มนมแม่ฯ มีความรู้ความสามารถในการให้คำแนะนำเบื้องต้น เพื่อใช้เป็นกลยุทธ์สำคัญในการสร้างกระแสของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ให้เกิดการเรียนรู้จากคำแนะนำโดยแม่อาสา กลุ่มนมแม่ในชุมชนของ จังหวัดจันทบุรี เกิดเครือข่ายแม่อาสากลุ่มนมแม่ ขึ้นครอบคลุมทั้งจังหวัดในระยะ ต่อไป เพื่อเป็นการส่งเสริมสุขภาพของแม่ในชุมชน ซึ่งจะเป็นแนวทางสู่ความสำเร็จของการเลี้ยงลูกด้วย นมแม่ที่ยั่งยืนในสังคมได้อย่างแท้จริง

โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อให้แม่อาสากลุ่มนมแม่ฯ มีความรู้เรื่อง การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่ถูกต้อง และสามารถให้ คำแนะนำแก่แม่หลังคลอดเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่ถูกต้อง
2. เพื่อให้แม่หลังคลอดที่มารับบริการในโรงพยาบาลพระปกเกล้า มีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สำเร็จ อย่างเดียวอย่างน้อย 6 เดือน $\geq 30\%$
3. เพื่อให้แม่อาสากลุ่มนมแม่ฯ สามารถแก้ไขปัญหาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ให้แก่แม่หลังคลอด ในชุมชนได้ถูกต้อง
4. เพื่อให้ แม่อาสากลุ่มนมแม่ฯ สามารถส่งต่อแม่หลังคลอดที่มีปัญหาซับซ้อนในการเลี้ยงลูกด้วย นมแม่ได้ทันเวลา
5. เพื่อขยายเครือข่ายแม่อาสากลุ่มนมแม่ฯ ใน จ. จันทบุรี และขยายเครือข่าย ให้ครอบคลุม ทั้งกองพันทหารราบที่ 2 ฯ เพื่อพัฒนาเป็นหน่วยงานแห่งการเรียนรู้ขององค์กรภาค รัฐที่มี การส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่เห็นได้ชัดเจนเป็นรูปธรรม

ภาพที่ 1 เรือโท วิทยา งามการหัวหน้าหมวดชนสงกองพันทหารราบที่ 2 ค่ายตากสินและ แกนนามแม่อาสากลุ่มนมแม่ จุดกำเนิดของการเกิดขึ้นของแม่อาสากลุ่มนมแม่ค่ายตากสินและพัฒนาต่อมาเป็นแม่อาสากลุ่มนมแม่ สมาคมภริยาทหารเรือพื้นที่ค่ายตากสิน จ.จันทบุรี

2.3 รูปแบบและกระบวนการในการดำเนินงานโครงการพัฒนาแม่อาสากลุ่มนมแม่ในจังหวัดจันทบุรี

กิจกรรมในโครงการมีกิจกรรมในโครงการดังนี้

1. การให้ความรู้แก่แม่อาสากลุ่มนมแม่ฯ

ในการดำเนินงานของ แม่อาสากลุ่มนมแม่ของกองพันทหารราบที่ 2 ค่ายตากสิน ได้มีการให้ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และความสำคัญของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

1.1 การให้ความรู้แบบไม่เป็นทางการ

ในการให้ความรู้แก่แม่อาสากลุ่มนมแม่ที่เข้าร่วมในโครงการซึ่งในการดำเนินงานในระยะแรกเริ่มในปลายปี พ.ศ. 2546 – 2547 ไม่มีงบประมาณในการจัดอบรม เป็นการให้ความรู้แบบง่ายๆ โดยการใช้วาระการประชุมประจำเดือนของข้าราชการและแม่บ้านของข้าราชการหมวดชนสงในการให้ความรู้เรื่องประโยชน์ของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่โดย มีการให้ความรู้และประเมินความรู้โดยการสร้างความสนใจ โดยการจัดหารางวัลโดยใช้สิ่งจูงใจ เมื่อตอบคำถามได้ถูกต้องเกี่ยวกับความรู้เรื่องนมแม่ จะได้รับรางวัล ซึ่งค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อรางวัลใช้เงินของหัวหน้าหมวดชนสง ส่วนค่าอาหารในการจัดอบรมใช้เงินที่เก็บจากข้าราชการส่วนหนึ่ง และหัวหน้าหมวดชนสงออกเพิ่มเติม ซึ่งเป็นการดูแลครอบครัวข้าราชการในสังกัดหมวดชนสงของกองพันทหารราบที่ 2 อยู่แล้ว เพียงแต่อาศัยว่าในการจัดประชุมประจำเดือนมีการให้ความรู้เรื่องนมแม่ร่วมด้วยจะให้ข้าราชการชกชว น ภรรยาร่วมประชุมด้วยนอกจากนี้ยังจัดกิจกรรมนันทนาการไม่ให้นำเบื่อโดยการ จัดแข่งกีฬา ในครอบครัว เช่นกีฬา เปตองครอบครัวใครแพ้ จะต้องออกค่าอาหารเพิ่มเติม หรือเป็นเจ้าของน้ำดื่มเหล่านี้เป็นต้น ทำให้ทั้งข้าราชการและภรรยา รวมทั้งลูกๆของข้าราชการหมวดชนสง ได้ทำกิจกรรมร่วมกันทั้งครอบครัว สามภรรยา ได้ร่วมกิจกรรมด้วยกัน นอกจากนี้ครอบครัวข้าราชการหมวดชนสงจะได้รับความรู้เรื่องนมแม่ไปควบคู่ทุกครั้งกับการประชุมประจำเดือน สิ่งที่เกิดขึ้นอีกประเด็นคือ เริ่มมีการ ดิดกลุ่มกล่าวคือหาวันที่นัดประชุมแล้ว ครอบครัวใครไม่ว่าง จะมีการขอเลื่อนนัด เพื่อให้ครอบครัวข้าราชการส่วนใหญ่ หรือเกือบทั้งหมดได้ประชุม ได้รับความรู้เรื่องนมแม่และมีกิจกรรม

นันทนาการร่วมกันทุก 1-3 เดือน ซึ่งในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2546 ได้ก่อตั้งเป็นแม่อาสากลุ่มนมแม่กองพันทหารราบที่ 2 ค่ายตากสิน อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรีได้สำเร็จ โดยเป็นการรวมตัวของภรรยาของข้าราชการหมวดขนส่งที่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้สำเร็จ ข้าราชการทหารหมวดขนส่งที่สมัครใจเข้าร่วมในโครงการ

1.2 การให้ความรู้แก่แม่อาสากลุ่มนมแม่แบบเป็นทางการ

หลังจากได้มีการรวมตัวกันสำเร็จเป็นแม่อาสากลุ่มนมแม่ของกองพันทหารราบที่ 2 ค่ายตากสิน อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรีได้สำเร็จ ได้ดำเนินการให้ความรู้พื้นฐานที่แม่อาสากลุ่มนมแม่ควรได้รับเพื่อพัฒนาความรู้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีหัวข้อความรู้ที่ใช้ในการอบรมดังนี้

- ประโยชน์ของนมแม่ต่อมารดาและทารก
- ข้อจำกัดของทารกที่ควรได้รับนมแม่อย่างเดียวล้วน 6 เดือนเต็ม
- กลไกการหลั่งน้ำนม
- ทำอุ้มให้นมแม่ที่ถูกต้อง การอมหัวนมแม่ที่ถูกต้อง
- การบีบนมแม่ด้วยมือ
- การป้อนนมทารกด้วยแก้ว
- การเก็บคูนนมแม่และการละลายนมแม่ที่เก็บแช่เย็นไว้
- การประเมินว่าทารกได้รับนมแม่พอเพียง
- ความสำคัญของการให้แม่-ลูกอยู่ด้วยกันตลอด 24 ชั่วโมง
- ความสำคัญของการไม่ให้น้ำแก่ทารก
- ปัญหาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่พบบ่อยและแนวทางในการแก้ไขปัญหาเบื้องต้น

โดยในการอบรมให้ความรู้ได้ดำเนินการจัดอบรมโดยของงบประมาณในการจัดอบรมจาก โรงพยาบาลพระปกเกล้า และร่วมกับกลุ่มนมแม่แห่งประเทศไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังนี้

1.2.1 การจัดอบรมให้ความรู้แก่แม่อาสากลุ่มนมแม่เพื่อให้มีความรู้เป็นทิศทางเดียวกัน เพื่อให้สามารถให้คำแนะนำแก่แม่หลังคลอดในชุมชนได้ถูกต้อง โดยจัดประชุมอบรม ในวันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2548 ที่โรงพยาบาลพระปกเกล้า จ. จันทบุรี โดยกลุ่มนมแม่แห่งประเทศไทยสนับสนุนเสื่อกลุ่มนมแม่ให้แก่ครอบครัวแม่อาสากลุ่มนมแม่ที่เข้าร่วมในโครงการ

1.2.2 ประสานงานกับกลุ่มนมแม่แห่งประเทศไทย และเข้าร่วมอบรมซ้ำ ในวันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ.2548 ที่โรงแรมรามารักษ์เด็นท์ กรุงเทพมหานคร โดยมีวิทยากรจากโรงพยาบาลศิริราชมหาให้ความรู้ ได้แก่รองศาสตราจารย์ สุอารีย์ อ้นตระกูล แพทย์หญิงสุวิมล ชีวมงคล อาจารย์ธิดารัตน์ จงวิสุทธิ

1.2.3. การจัดอบรมย่อยทุก 1-3 เดือน โดยจัดอบรมในระยะสั้นๆ เป็นการทบทวนความรู้ก่อนออกปฏิบัติงาน ทุกครั้งที่ออกปฏิบัติงานในชุมชน ตามประเด็นดังกล่าวทุกประเด็น เช่นให้ความรู้และทบทวนทักษะพื้นฐานในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ก่อนออกปฏิบัติงานรณรงค์นมแม่ที่สถานีอนามัย 9 แห่งในปี 2549 เช่นออกรณรงค์นมแม่ที่ ตำบลเกาะขวาง เมื่อวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ.2549 เป็นต้น

2. การฝึกทักษะพื้นฐานที่ถูกต้องในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

ความรู้ในห้องเรียนเพียงอย่างเดียวไม่สามารถทำงานได้ จึงได้มีการจัดอบรมฝึกทักษะให้แก่แม่อาสา กลุ่มนมแม่ที่เข้าร่วมในโครงการดังนี้

2.1 การฝึกทักษะในห้องเรียน โดยทุกครั้งที่จะจัดอบรมให้ความรู้จะฝึกทักษะพื้นฐานในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่ถูกต้อง ซึ่งทักษะที่แม่อาสาได้ผ่านการอบรมประกอบด้วย

- ทักษะทำอุ้มให้นมแม่ที่ถูกต้อง การอมหัวนมแม่ที่ถูกต้อง
- การบีบนมแม่ด้วยมือ
- การป้อนนมทารกด้วยแก้ว

2.2 การฝึกทักษะและพัฒนาประสบการณ์จริงในชุมชน โดยพาแม่อาสาในกลุ่มนมแม่เยี่ยมบ้านหลังคลอด ในครอบครัวข้าราชการทหารในพื้นที่ค่ายตากสิน และชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะขวาง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ต้องสาธิตและสอนแม่หลังคลอดทุกรายให้มีทักษะที่ถูกต้องเกี่ยวกับทักษะทำอุ้มให้นมแม่ที่ถูกต้อง การอมหัวนมแม่ที่ถูกต้อง การบีบนมแม่ด้วยมือ และการป้อนนมทารกด้วยแก้ว ในการออกเยี่ยมบ้านหลังคลอด จะมีชักชวนให้แม่อาสาที่เข้าร่วมในโครงการออกเยี่ยมบ้านอยู่เสมอ หากใครไม่ว่าง ก็จะอาสาตนไปในวันที่ว่างแทน การฝึกเยี่ยมในชุมชนอยู่เป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ ในระยะแรกผู้วิจัยจะเป็นผู้สาธิตและสอนแม่หลังคลอด ในรายต่อไป จะให้แม่อาสา ลองสาธิตและสอน โดยมีผู้วิจัยอยู่ด้วยทุกครั้ง หากมีประเด็นใดที่ยังไม่ถูกต้องจะเข้าช่วยสาธิตซ้ำ และอธิบายอย่างนุ่มนวลและให้กำลังใจแก่แม่อาสาฯ จนในที่สุดแม่อาสาที่ร่วมงานในการเยี่ยมบ้านบ่อยๆสามารถสาธิตทักษะทำอุ้มให้นมแม่ที่ถูกต้อง การอมหัวนมแม่ที่ถูกต้อง การบีบนมแม่ด้วยมือ และการป้อนนมทารกด้วยแก้วได้อย่างถูกต้อง เป็นเหมือนการจัดการความรู้ให้แก่แม่อาสาในกลุ่มนมแม่อย่างง่ายๆ แต่ได้ผลเป็นอย่างดีจนสามารถเป็นที่เลี้ยงให้แก่แม่อาสาในกลุ่มนมแม่ ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะขวาง

ภาพที่ 2 ฝึกทักษะการประเมินน้ำหนักทารก โดยเปรียบเทียบจากกราฟน้ำหนักทารกในสมุดบันทึกสุขภาพของทารก เริ่มมีการติดตามเยี่ยมบ้านโดยแม่อาสาในกลุ่มนมแม่มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 เป็นการจัดการ

ความรู้พัฒนาทักษะในการช่วยเหลือแม่โดยการติดตามเยี่ยมบ้านหลังคลอดในพื้นที่ค่ายตากสินและใน
จังหวัดจันทบุรี จนสามารถพัฒนาแกนนำแม่อาสากลุ่มนมแม่จากพื้นที่ค่ายตากสินเป็นวิทยากรพี่เลี้ยง
ในชุมชนในจังหวัดจันทบุรี

3. การพัฒนาศักยภาพให้แก่แม่อาสากลุ่มนมแม่

ในการทำงานในโครงการพัฒนาแม่อาสากลุ่มนมแม่ของกองพันทหารราบที่ 2 ค่ายตากสิน เป็น
ชุมชนแห่งแรกที่มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มนมแม่ได้สำเร็จเป็นแห่งแรกในจังหวัดจันทบุรี ได้มีการ
ดำเนินงานเพื่อพัฒนาศักยภาพให้แก่แม่อาสากลุ่มนมแม่ฯของกองพันฯเพื่อให้มีความสามารถในการ เป็น
วิทยากรนมแม่ในชุมชนเพื่อช่วยในการขยายเครือข่ายแม่อาสากลุ่มนมแม่ผู้พื้นที่ต่างๆของจังหวัดจันทบุรี
โดยผู้วิจัยได้รับการประสานงานจากเลขาธิการของศูนย์นมแม่แห่งประเทศไทย แพทย์หญิงศิริภรณ์
สวัสดิศิวร ที่ตามเสด็จ พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรชายาในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ
เสด็จเยี่ยมแม่อาสากลุ่มนมแม่พื้นที่ค่ายตากสิน ในวันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 โดยให้ดำเนินการขอ
งบประมาณจากศูนย์นมแม่เพื่อใช้ในการพัฒนาศักยภาพของแม่อาสากลุ่มนมแม่พื้นที่ค่ายตากสิน และขยาย
เครือข่ายลงสู่พื้นที่อื่นๆในจังหวัดจันทบุรี จึงได้ดำเนินการจัดอบรมและพัฒนาศักยภาพให้แก่แม่อาสากลุ่ม
นมแม่ของกองพันฯ ดังนี้

3.1 อบรมเชิงปฏิบัติการความรู้และทักษะในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ 2 รุ่น ในปี 2549 ในวันที่ 18
พฤศจิกายน พ.ศ. 2549 และในวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2549 เป็นการทบทวนความรู้เรื่องความสำคัญของ
การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ให้แก่แม่อาสาที่เข้าร่วมในโครงการ โดยผู้ที่เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยแม่อาสากลุ่ม
นมแม่ที่เข้าร่วมในโครงการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 และแม่อาสากลุ่มนมแม่ที่เข้าร่วมในโครงการในปี พ.ศ.2549
เพื่อจะได้มีความเข้าใจในประเด็นสำคัญของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างถ่องแท้

3.2 ฝึกทักษะ ที่คลินิกนมแม่ ของโรงพยาบาลพระปกเกล้า จังหวัดจันทบุรีเพื่อให้มีทักษะในการแก้ไข
ปัญหาที่พบบ่อยในการ เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เช่น การแก้ไขปัญหานมคัด หัวนมแตก หัวนมสั้น น้านมน้อย
ไม่พอให้ทารก เป็นต้น นอกจากทักษะในการแก้ไขปัญหาแล้ว

3.3 ฝึกทักษะการเป็นวิทยากร ช่วยรณรงค์นมแม่ในชุมชน โดยฝึกทักษะการพูด การสาธิตทำให้นม การ
บีบนมด้วยมือ ทักษะการป้อนแก้ว ฝึกทักษะการอธิบายให้ผู้ฟังเข้าใจ โดยลองฝึกเป็นวิทยากรให้สมาชิกแม่
อาสากลุ่มนมแม่ฯ ช่วยประเมินและแก้ไขเพิ่มเติมส่วนขาด เพื่อให้สามารถเป็นตัวแทนของแม่อาสากลุ่มนม
แม่ของกองพันฯ เมื่อออกปฏิบัติงานเป็นวิทยากรร่วมในชุมชนกับผู้วิจัยที่ขยายเครือข่ายลงสู่พื้นที่อื่นเช่น
พื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะขวาง

ภาพที่ 3 แม่อาสาในกลุ่มนมแม่ฝึกทักษะการเป็นวิทยากรสอนสาธิต ทำอุ้มทารกกินนมแม่ที่ถุกวิธี

3.3 การฝึกทักษะจริงในการเป็นวิทยากรช่วยในชุมชน ในการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่แม่อาสาในกลุ่มนมแม่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะขวาง ในวันที่ 25 พฤศจิกายน และวันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2549 โดยเป็นวิทยากรสอนและสาธิตทักษะพื้นฐานในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยแม่อาสาในกลุ่มนมแม่และพ่ออาสาที่เป็นข้าราชการทหารในโครงการฯ ได้ แบ่งกลุ่มฝึกทักษะให้แก่ แม่อาสาในกลุ่มนมแม่ ที่เข้าประชุมทั้งหมด 35 คน

ภาพที่ แม่อาสาในกลุ่มนมแม่ฯ สาธิตการให้นมแม่ที่ถุกวิธีแก่แม่อาสาในกลุ่มนมแม่องค์การบริหารส่วนตำบล เกาะขวาง

4.การรณรงค์ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่โดยการเยี่ยมบ้านหลังคลอด ในกองพันทหารราบที่ 2 ค่ายตากสิน

มีการเยี่ยมบ้านหลังคลอดในพื้นที่ค่ายตากสิน โดยแม่อาสาในกลุ่มนมแม่ฯ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2546 โดยให้คำแนะนำแก่หญิงที่ตั้งครรภ์ เกี่ยวกับความสำคัญของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ กรณีแม่หลังคลอดแม่อาสา

กลุ่มนมแม่ฯ จะติดตามเยี่ยมบ้านหลังคลอดอย่างต่อเนื่อง และหากมีปัญหาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่ยากต่อการแก้ไข แม่อาสาของกลุ่มนมแม่ฯจะประสานงานมาที่คลินิกนมแม่ของโรงพยาบาล และสามารถติดต่อขอคำแนะนำจากผู้วิจัยได้ตลอด 24 ชั่วโมง ทางโทรศัพท์ เมื่อสามารถช่วยแม่หลังคลอดให้สามารถกลับมาเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้สำเร็จ แม่อาสาของกลุ่มนมแม่ฯได้ทำการชักชวนแม่หลังคลอดให้เข้าร่วมในกิจกรรมของแม่อาสาของกลุ่มนมแม่ฯ ทำให้เกิดเครือข่ายของแม่อาสาของกลุ่มนมแม่ฯเพิ่มจำนวนมากขึ้น (รายงานผลการดำเนินงานโครงการสายสัมพันธ์แม่-ลูก โรงพยาบาลพระปกเกล้า จ.จันทบุรี 2548)

5. การสร้างพลังในการทำงาน

โดยการพาแม่อาสาของกลุ่มนมแม่ร่วมในการเป็นวิทยากรในพื้นที่ต่างๆ เนื่องจากผู้วิจัยเป็นวิทยากรในโครงการสายสัมพันธ์แม่-ลูกให้แก่จังหวัดจันทบุรี ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2542 ทำให้มีโอกาสได้รับเชิญเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่บุคลากรสาธารณสุขในจังหวัดต่างๆ เช่น จังหวัด ระยอง ปราจีนบุรี ตราด นครนายก ชลบุรี ศูนย์อนามัยที่ 9 จังหวัดพิษณุโลก ตาก อุดรธานี รวมทั้งเป็นวิทยากรให้กลุ่มนมแม่ ในชุมชนต่างๆ ในการได้รับเชิญเป็นวิทยากร จะเชิญวิทยากรแม่อาสาของกลุ่มนมแม่พื้นที่ค่ายตากสินได้นำเสนอบทบาทของแม่อาสาของกลุ่มนมแม่ ในการรณรงค์นมแม่ในชุมชน ทำให้แม่อาสาของกลุ่มนมแม่ได้มีโอกาสแสดงความสามารถในการเป็นวิทยากรอย่างต่อเนื่อง ได้ฝึกพูด ฝึกสอนและสาธิตบนเวทีต่างๆ ทำให้เกิดพลังในการทำงาน จะเห็นได้จากทุกครั้งที่ต้องเป็นวิทยากร ทุกคนจะมีการซักซ้อมทำความเข้าใจ แบ่งหัวข้อในการนำเสนอ มีการทบทวนทักษะและความรู้ก่อนทุกครั้ง และสิ่งสำคัญที่สุดนั่นคือการได้ทบทวนความรู้ทั้งหมดในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เช่น ในการจัดอบรมของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรธานี ซึ่งผู้วิจัยได้เป็นวิทยากรหลักในการจัดอบรมทั้ง 2 วันในวันที่ 12-13 ธันวาคม พ.ศ. 2550 แม่อาสาของกลุ่มนมแม่ที่เดินทางไปเป็นวิทยากรร่วมทั้งหมด 10 คน ได้เข้าร่วมฟังการบรรยายเนื้อหาสาระสำคัญของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ซึ่งในการจัดอบรมให้บุคลากรจะมีความรู้ที่ลึกซึ้งกว่าหลักสูตรของแม่อาสาฯ เช่น สารอาหารในนมแม่ที่นมผงไม่สามารถทดแทนได้ ทักษะในการแก้ไขปัญหาที่พบบ่อยในคลินิกนมแม่ ปัญหาซับซ้อนในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ สิ่งเหล่านี้ เป็นเหมือนการได้ฟังทบทวนอยู่เสมอ จนเกิดเป็นความรู้ที่ฝังแน่นให้แก่แม่อาสาของกลุ่มนมแม่ที่เดินทางไปเป็นวิทยากรร่วมในเวทีต่างๆ ก่อให้เกิดการจัดการความรู้ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องให้แก่แม่อาสาของกลุ่มนมแม่ของกองพันทหารราบที่ 2 ค่ายตากสิน ให้มีทักษะเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน เช่น ทักษะในการแก้ไขปัญหาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ทักษะการสอนสาธิตทำอุ้มในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ทักษะการป้อนนมด้วยแก้ว ทักษะการบีบนมด้วยมือ เป็นต้น

ในปี พ.ศ.2550 แม่อาสากลุ่มนมแม่ได้เกิดกิจกรรมเด่นในโครงการนั้นคือ กิจกรรม “ทอล์กโชว์นมแม่” ที่สร้างสีสันในการจัดประชุมวิชาการเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ให้กับหน่วยงานต่างๆ ทำให้การประชุมวิชาการได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีเห็นได้จากการได้รับเชิญเป็นวิทยากรร่วมในเวทีต่างๆอย่างต่อเนื่อง ในพื้นที่ต่างๆทั้งในจังหวัดจันทบุรี และต่างจังหวัด และมีหน่วยงานต่างๆขอเดินทางเข้ามาศึกษาดูงานที่ศูนย์นมแม่สมาคมกริยาทหารเรืออย่างต่อเนื่อง (ตามเอกสารแนบท้าย)

ภาพที่ ทอล์กโชว์นมแม่ตามจังหวัดต่างๆ เช่น ที่ศูนย์อนามัยที่ 9 จ.พิษณุโลก ในวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2550

6. กลยุทธ์สู่ความยั่งยืนของการก่อตั้งแม่อาสากลุ่มนมแม่ฯ

การเกิดขึ้นของแม่อาสากลุ่มนมแม่ในพื้นที่ค่ายตากสินไม่ได้เกิดขึ้นได้โดยง่ายแต่เกิดขึ้นจากการรวมตัวของแม่อาสากลุ่มนมแม่ ที่ได้รับการช่วยเหลือจนสามารถกลับมาเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้สำเร็จ แต่ละรายที่เข้าร่วมในโครงการต้องใช้เวลาเริ่มต้นตั้งแต่ในระยะที่ตั้งครรภ์ และติดตามเยี่ยมอย่างต่อเนื่องจนสำเร็จ จากเพื่อนบ้านข้าราชการครอบครัวในพื้นที่ค่ายตากสิน การที่ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน การได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิดซึ่งในระยะแรกเป็นเพียงเพื่อนบ้าน แต่ได้พัฒนาความสัมพันธ์จากเพื่อนบ้าน เป็นกลุ่มแม่อาสากลุ่มนมแม่ในชุมชนพื้นที่ค่ายตากสิน ได้มีกลยุทธ์ที่ทำให้กลุ่มดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่องในปี พ.ศ. 2546 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งผู้วิจัยและหัวหน้าหมวดขนส่งค่ายตากสิน ได้มีแนวทางในการดูแลกลุ่มดังนี้

6.1 การให้กำลังใจและให้การช่วยเหลือตลอดระยะเวลา จนเมื่อแม่หลังคลอดที่มีปัญหาหากลกลับมาเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้สำเร็จ ได้ชักชวนมาเข้าร่วมกิจกรรมแม่อาสากลุ่มนมแม่ฯ แม่หลังคลอดพร้อมให้ความร่วมมือเนื่องจากเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจที่เห็นลูกตนเองเป็นเด็กแข็งแรงไม่เจ็บป่วยและมีจิตสำนึกดี แม่ต้องการแบ่งปัน และช่วยเหลือสังคม ให้เด็กทุกคนได้รับการเลี้ยงดูด้วยนมแม่

6.2. การมีสัมพันธ์ภาพที่ดีและต่อเนื่องเป็นสิ่งจำเป็น ทำให้แม่อาสากลุ่มนมแม่ไม่หายไป การใช้เวลาไปเยี่ยมเป็นเพื่อน และให้ความสำคัญต่อแม่อาสากลุ่มนมแม่ทุกคน และมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการดำเนินงานซึ่งกันและกัน โดยมีการพบปะแลกเปลี่ยนข้อมูลทุก 1-3 เดือน

6.3 การหาอาสาสมัครเข้าร่วมในโครงการอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากยึดหลักว่าในการทำงานเพื่อประโยชน์ต่อส่วนร่วม ครอบครัวที่เข้าร่วมในโครงการอาจมีเวลาว่างไม่ตรงกัน และในบางช่วงเวลาทุกคนอาจมีภารกิจ หรือวงจรชีวิตเปลี่ยนไปเช่นต้องทำหน้าที่ในการดูแลบุตรที่เติบโตขึ้น หรือเปลี่ยนอาชีพต้อง

ออกทำงานนอกบ้าน แม่อาสากลุ่มนมแม่บางคนออกไปตั้งร้านขายอาหารตามสั่งในพื้นที่ห่างไกลจาก กองพันทหารราบที่ 2 ค่ายตากสิน ทำให้มาร่วมงานได้น้อยลง ทำให้มีแนวคิดว่าการทำงานในโครงการแม่อาสา กลุ่มนมแม่ฯ ต้องหาแม่อาสารุ่นใหม่เข้าร่วมในโครงการอย่างต่อเนื่อง โดยยึดหลักว่า หากเราได้ดูแล ครอบครัวของแม่หลังคลอดในกองพันฯ ตั้งแต่ตั้งครรภ์ และติดตามอย่างต่อเนื่อง โดยไม่มีสิ่งใด แลกเปลี่ยน มีแต่ความหวังดี ในการให้ลูกของเขาได้รับนมแม่ จะทำให้แม่หลังคลอดเหล่านั้นเข้ามาร่วมใน โครงการอย่างสมัครใจและเต็มใจ ซึ่งพบว่าแม่หลังคลอดในพื้นที่ค่ายตากสิน เมื่อได้เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ สำเร็จ จะเข้าเป็นแม่อาสากลุ่มนมแม่ฯ ทุกราย

6.3 การให้แม่อาสากลุ่มนมแม่ฯ มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ นำเสนอผลงานในเวที ต่างๆซึ่งจะนำมาซึ่งความภาคภูมิใจที่จะเข้าร่วมในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

6.4 การให้ความสำคัญและดูแลด้านเศรษฐกิจ สังคม มีการสร้างรายได้ให้แก่แม่อาสาทุกครั้งที่เกิด กิจกรรม เช่น จัดสถานที่ให้แม่อาสากลุ่มนมแม่ฯ นำสินค้ามาขายสร้างรายได้ โดยทุกครั้งที่ได้เงินเป็น วิทยากรในพื้นที่ต่างๆ จะนำสินค้า จากจังหวัดจันทบุรีไปขาย และแบ่งรายได้จากผลกำไรให้แก่แม่อาสา กลุ่มนมแม่ฯ เพื่อให้สามารถมีรายได้รองรับเมื่อออกปฏิบัติงานในพื้นที่ต่างๆ

แม้ว่าแม่อาสากลุ่มนมแม่ฯ บางรายไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มได้เนื่องจากปัจจัยทางสังคมและ ครอบครัว แต่ความสำเร็จของแม่ ที่สามารถกลับมาเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้สำเร็จ เป็นสิ่งที่ทำให้ชุมชนที่แม่ อาศัยอยู่ เห็นความแตกต่างของเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูด้วยนมแม่ เพราะเด็กเหล่านี้คือตัวอย่างของเด็กที่มี เยาว์ปัญญาดี สุขภาพและจิตสำนึกดี และนี่คือการสร้างวิถีของการเลี้ยงลูกด้วย นมแม่ อย่างแพร่หลายใน จังหวัดจันทบุรี (การประชุมวิชาการนมแม่แห่งชาติครั้งที่ 1 2548:194-196)

การผลักดันการรณรงค์ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ผนวกเป็นงานหลักของกองทัพเรืออย่าง ยั่งยืนในพื้นที่ ของกองพันทหารราบที่ 2 ค่ายตากสิน จังหวัดจันทบุรี

การผลักดันให้การรณรงค์ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ผนวกเป็นงานหลักของ กองทัพเรืออย่างยั่งยืน ไม่ได้เกิดขึ้นโดยง่าย แต่ต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการแก้ไขปัญหาและก้าวข้าม ปัญหาอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาไปอย่างเป็นขั้นตอน ตามลำดับดังนี้

โครงการแม่อาสากลุ่มนมแม่ กองพันทหารราบที่ 2 ค่ายตากสิน จังหวัดจันทบุรี เกิดขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2546 และพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง จนได้รับการติดต่อจากศูนย์นมแม่แห่งประเทศไทยให้นำเสนอ แนวทางในการเกิดขึ้น ของแม่อาสากลุ่มนมแม่ในพื้นที่ค่ายตากสิน ในวาระการประชุมนมแม่แห่งชาติครั้งที่ 1 ในระหว่างวันที่ 14- 16 ธันวาคม พ.ศ. 2548 ที่โรงแรมมิราเคิล กรุงเทพฯ หลังจากนั้นเลขาธิการศูนย์นม แม่แห่งประเทศไทย ได้กราบทูลต่อพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรชายาในสมเด็จพระบรม โอรสาธิราชฯ ให้ทรงทราบว่ามีแม่อาสากลุ่มนมแม่เกิดขึ้นที่กองพันทหารราบที่ 2 ค่ายตากสิน จึงได้ เสด็จ

เยี่ยมแม่อาสากลุ่มนมแม่พื้นที่ค่ายตากสิน ในวันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 ซึ่งในวันดังกล่าว นายกสมาคม ภริยาทหารเรือ คุณพรเพ็ญ เกยานนท์ ได้เดินทางมารับเสด็จ และรับสนองพระดำริของ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรชายาฯ โดยการเข้ามาสนับสนุนงานในโครงการได้มีการพัฒนาให้สมบูรณ์มากขึ้น โดยการให้งบประมาณในการดำเนินการ และเปลี่ยนชื่อแม่อาสากลุ่มนมแม่ กองพันทหารราบที่ 2 ค่ายตากสิน มาใช้ชื่อว่า แม่อาสากลุ่มนมแม่สมาคมภริยาทหารเรือพื้นที่ค่ายตากสิน และได้ก่อตั้งโครงการนมแม่เพื่อลูกนาวีแข็ง ซึ่งถือว่าการณรงค์ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในกองทัพเรือได้เกิดขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2546 และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน โดยการผลักดันของสมาคมภริยาทหารเรือ หน่วยบัญชาการนาวิกโยธินและโรงพยาบาลพระปกเกล้า จ.จันทบุรีร่วมกับสำนักงานสาธารณสุข จ.จันทบุรี โดยได้รับงบประมาณบางส่วนในการดำเนินงานจากศูนย์นมแม่แห่งประเทศไทยในปี พ.ศ. 2549 และปัจจุบันได้รับงบประมาณในการดำเนินงานจากสมาคมภริยาทหารเรือและหน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน เพื่อผลักดันให้การณรงค์ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ผนวกเข้าเป็นงานของกองทัพอย่างยั่งยืน

ภาพที่ 3 พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรชายาฯ ในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จเยี่ยมแม่อาสากลุ่มนมแม่ของจังหวัดจันทบุรี ในพื้นที่ค่ายตากสิน ในวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2549 ณ อาคารพลศึกษา

นายกสมาคมภริยาทหารเรือ คุณพรเพ็ญ เกยานนท์ ได้ประสานงานให้ผู้วิจัย นำเสนอแนวทางการก่อตั้งแม่อาสากลุ่มนมแม่ในพื้นที่ค่ายตากสิน นำเสนอข้อมูลการเกิดขึ้นของกลุ่มนมแม่แม่ การพัฒนาความรู้และศักยภาพของแม่อาสากลุ่มนมแม่ฯ ตลอดจนการดูแลกลุ่ม ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานโย ผู้วิจัยและหัวหน้าหมวดคนส่ง รวมทั้งตัวแทนของแม่อาสากลุ่มนมแม่ได้ให้ข้อมูลปัญหาในการดำเนินงานงบประมาณที่ต้องใช้ในการทำงานในโครงการที่ผ่านมา รวมทั้งหากมีการโยกย้ายตำแหน่งของหัวหน้าหมวดคนส่ง ไปพื้นที่อื่น (เนื่องจากสอเบเลือนยศได้ต้องย้ายไปรับราชการที่พื้นที่อื่นของกองทัพเรือ) หรือมีการโยกย้ายของแกนนำพ่ออาสากลุ่มนมแม่ไปพื้นที่อื่นๆของกองทัพเรือ แกนนำแม่อาสาฯ ก็จะต้องโยกย้ายตามครอบครัวไปด้วย การจะสร้างแม่อาสากลุ่มนมแม่กลุ่มใหม่ในพื้นที่ค่ายตากสิน ผู้วิจัยจะเข้ามาสร้าง

ลำบากมากขึ้นเนื่องจาก การทำงานในกองพันฯ จะมีข้าราชการทหารย้ายมาเรื่อยๆ การเข้าถึงปัญหาหรือการประสานงานอาจลำบาก เมื่อสามีย้าย ผู้วิจัยเหมือนบุคคลภายนอก ทหารมีระบบการทำงานที่เฉพาะ และเป็นเอกเทศ แต่ละค่ายมีบริบทไม่เหมือนกัน การขาดผู้ประสานงานภายในที่รู้ระบบทหาร และเข้าถึงผู้บริหารในกองพันฯ จะหยุดชะงัก ในที่สุด กระบวนการกลุ่มจะหายไป หากจะเริ่มสร้างแม่อาสากลุ่มนมแม่รุ่นใหม่ อาจต้องใช้เวลาานาน ผู้วิจัยได้เข้าพบและรายงานสรุปกระบวนการทำงานทั้งหมดในโครงการฯ และปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นต่อนายกสมาคมภริยาทหารเรือและผู้บริหารของโรงพยาบาลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ ในวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 และ ได้นำเสนอข้อมูลการดำเนินงานทั้งหมดต่อ ผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน พลเรือโท สุวิทย์ ธาระรูป ในวันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2550 ในการสานต่อนโยบายของนายกสมาคมภริยาทหารเรือ และผลักดันนโยบายลงสู่การปฏิบัติสู่ความยั่งยืนในพื้นที่ค่ายตากสิน ให้โครงการแม่อาสากลุ่มนมแม่ฯ ในพื้นที่ค่ายตากสินเป็น “โครงการนำร่องในการผลักดันในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ผนวกเป็นงานหลักของกองทัพเรือ “ ดังนี้

1. ก่อตั้งอาคารศูนย์นมแม่เพื่อลูกนาวีแข็งแรงสมาคมภริยาทหารเรือพื้นที่ค่ายตากสิน และเปิดดำเนินการในวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2550

ภาพที่ นายกสมาคมภริยาทหารเรือคุณพรเพ็ญ เกยานนท์ เปิดศูนย์นมแม่แห่งแรกที่ กองพันทหารราบที่ 2 ค่ายตากสิน ในวันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2550

2. ลงคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบงานโดยตรง

ภาพที่ นายกสมาคมภริยาทหารเรือ คุณพรเพ็ญ เกยานนท์ ได้ประสานนโยบายเพื่อให้การรณรงค์ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ผนวกกับงานในกองทัพเรืออย่างยั่งยืน โดยการลงคำสั่งแต่งตั้ง ข้าราชการ

ทหาร จากหมวดขนส่ง กองพันทหารราบที่ 2 ค่ายตากสิน ที่เป็นแกนนำฟ้ออาสาที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพมาอย่างต่อเนื่อง เป็นข้าราชการประจำศูนย์นมแม่สมาคมภริยาทหารเรือพื้นที่ค่ายตากสิน จังหวัดจันทบุรี ให้ทหารรับผิดชอบทำหน้าที่ในการรณรงค์นมแม่อย่างเดียว

โดยให้เรือโทวิทยา งามการ ผู้ริเริ่มก่อตั้งแม่อาสากลุ่มนมแม่ค่ายตากสิน เป็นหัวหน้าศูนย์นมแม่ฯ ค่ายตากสิน และมีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์นมแม่โดยหาอาสาสมัครจากฟ้ออาสาที่เป็นข้าราชการทหารที่สมัครเข้าโครงการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 ที่ได้รับการพัฒนาองค์ความรู้มาตั้งแต่เริ่มต้น โดยให้ทำงานด้านการรณรงค์ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ด้านเดียว เนื่องจากยึดหลักที่ว่า หากทำงานหลายหน้าที่ เมื่อมีภารกิจที่ตรงกับงานหน้าที่อื่น จะเกิดปัญหาในการทำงานได้ ข้าราชการเจ้าหน้าที่ศูนย์นมแม่มีความมั่นคงในหน้าที่สามารถสลับเลื่อนชั้นยศได้ โดยไม่ต้องย้ายตำแหน่งบ่อยๆ เนื่องจากชัดเจนในการทำงานว่าการพัฒนาให้ทหารมาทำหน้าที่รณรงค์ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จนสามารถพัฒนาเป็นวิทยากรนมแม่ในชุมชน เป็นสิ่งที่ไม่สามารถทำได้โดยง่าย โครงการฯจะได้ประโยชน์หากเจ้าหน้าที่ที่ทำงานด้านนี้ไม่โยกย้ายงานบ่อยๆ และให้ศูนย์นมแม่สมาคมภริยาทหารเรือพื้นที่ค่ายตากสินมีหน้าที่ดังนี้

พันธกิจ/หน้าที่ของศูนย์นมแม่สมาคมภริยาทหารเรือพื้นที่ค่ายตากสิน จ.จันทบุรี

1. ทำหน้าที่ในการรณรงค์ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในครอบครัวของข้าราชการกองทัพเรือและประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียง
2. เปิดบริการคลินิกนมแม่ ตลอด 24 ชั่วโมงในแม่ที่มีปัญหาซับซ้อนซึ่งจำเป็นต้องนอนค้างคืน โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เปิดบริการให้แก่ครอบครัวทหารและประชาชนทั่วไป

3.เป็นวิทยากรที่เลี้ยงให้แก่ค่ายต่างๆในสังกัดกองทัพเรือและหน่วยงานต่างๆที่ขอรับการสนับสนุน เช่นในการพัฒนาศักยภาพให้แก่แกนนำแม่อาสาของค่ายพระมหาเจษฎาราชเจ้า แม่อาสาสมาคม ภัริยาทหารเรือพื้นที่สตหีบ จ.ชลบุรี และแม่อาสาขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะขวาง เทศบาลท่าช้าง รวมทั้งการขยายเครือข่ายของชมรมสายใยรักฯในจังหวัดภาคตะวันออก

ภาพที่ เป็นวิทยากรที่เลี้ยงให้แก่แม่อาสากลุ่มนมแม่ค่ายพระมหาเจษฎาราชเจ้า และพื้นที่อำเภอสตหีบ จ.ชลบุรี

ภาพที่ ๑ บทบาทของแกนนำพ่ออาสาฯในการเป็นวิทยากรพี่เลี้ยงให้กับแม่อาสากลุ่มนมแม่พื้นที่อำเภอเสด็จหีบ จังหวัดชลบุรี และหัวหน้าศูนย์นมแม่พื้นที่อำเภอเสด็จหีบ มอบของที่ระลึกให้แก่ผู้วิจัยและคณะวิทยากร ในวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2550

ภาพที่ ๒ ผู้วิจัยพาแกนนำแม่อาสากลุ่มนมแม่ ออกฝึกทักษะการเยี่ยมบ้านก่อนและหลังคลอดในพื้นที่ค่ายพระมหาเจษฎาราชเจ้า อำเภอเสด็จหีบ จังหวัดชลบุรี

4. ทำหน้าที่ในการสร้างกระแส/ประชาสัมพันธ์การณรงค์ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ในจังหวัดจันทบุรีในการเป็นหน่วยงานในการรับผิดชอบในการจัดนิทรรศการในการรณรงค์ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ให้กับสมาคมกริยาทหารเรือ ร่วมงานกับสำนักงานเกษตรจังหวัดจันทบุรี ในการจัดรณรงค์ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กับเกษตรเคลื่อนที่ ในกิจกรรมวันประสูติครบรอบ 3 ชั้นษาของพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าทีปังกรรัศมีโชติ สนับสนุนการจัดนิทรรศการให้กับศูนย์อนามัยที่ 3 จ.ชลบุรี ในการสื่อประชาสัมพันธ์ให้เกิดการตื่นตัวของหน่วยงานต่างๆในการผลักดันและส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในพื้นที่เป้าหมาย ใน จ.จันทบุรีและหน่วยงานของกองทัพเรือ

ภาพที่ 4 พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรชายา ในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สเด็จพระอานันทมหิดล เยี่ยมแม่อาสากลุ่มนมแม่สมาคมภริยาทหารเรือพื้นที่ อำเภอสัตหีบ โดยให้แม่อาสากลุ่มนมแม่ฯพื้นที่ค่ายตากสิน รับผิดชอบในการจัดนิทรรศการรับเสด็จ ในวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 โดย คุณพรเพ็ญ เกยานนท์ นายกสมาคมภริยาทหารเรือ กราบพุดถวายรายงาน

ภาพที่ 5 แม่อาสากลุ่มนมแม่พื้นที่ค่ายตากสิน รับผิดชอบในการจัดนิทรรศการเฉลิมพระรอบ 3 ชั้นษาพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าทีปังกรรัศมีโชติ ในภาพถ่ายภาพร่วมกับ ผู้ว่าราชการจังหวัด จันทบุรี นายประจักษ์ สุวรรณภักดี ซึ่งชมการทำงานของแม่อาสากลุ่มนมแม่พื้นที่ค่ายตากสิน ที่เปิดบริการคลินิกนมแม่ 24 ชั่วโมง ช่วยประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงให้ได้รับนมแม่

5. เป็นศูนย์นมแม่ฯ ให้บริการคลินิกนมแม่ตลอด 24 ชั่วโมง ในชุมชนของ จังหวัดจันทบุรีรับส่งต่อแม่หลังคลอดที่มีปัญหาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่มีปัญหาซับซ้อนจำเป็นต้องพักค้างคืนเพื่อให้กลับมาเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้สำเร็จ โดยให้บริการแก่ครอบครัวข้าราชการสังกัดกองทัพเรือและประชาชนทั่วไปโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ซึ่งเป็นนโยบายของของสมาคมภริยาทหารเรือที่ต้องการให้บริการแก่ประชาชนทั่วไปในพื้นที่ใกล้เคียงในจังหวัดจันทบุรี

ภาพที่ การเปิดบริการคลินิกนมแม่ตลอด 24 ชั่วโมง ป้ายประชาสัมพันธ์หน้ากองพันทหารราบที่ 2 ค่ายตากสิน จ.จันทบุรี เปิดบริการให้แก่ครอบครัวทหารเรือและประชาชนทั่วไป โดยสมาคมภริยาทหารเรือพื้นที่ค่ายตากสินได้เปิดศูนย์นมแม่สมาคมภริยาทหารเรือแห่งแรกในพื้นที่ค่ายตากสิน ในวันที่ 24 สิงหาคม 2550

ภาพที่ แม่อาสาในกลุ่มนมแม่ผลัดเวร ดูแล 24 ชั่วโมง ในรายแม่หลังคลอดที่มีปัญหาซับซ้อน เช่นติดขวดนม น้ำนมแม่แห้งลง แม่มีปัญหาหัวนมสั้นร่วมด้วย

ภาพที่ ครอบครัวของข้าราชการในสังกัดกองทัพเรือและประชาชนทั่วไป ครอบครัวที่ทารกแรกเกิดแพ้นมวัวรุนแรงจนถ่ายเหลวเป็นเลือด มารับบริการที่ศูนย์นมแม่สมาคมภริยาทหารเรือพื้นที่ค่ายตากสิน จ.จันทบุรี หากมีปัญหาซับซ้อนสามารถปรึกษาค้นได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และรับส่งต่อแม่หลังคลอดที่มีปัญหาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ใน ชุมชนของจังหวัดจันทบุรี

ภาพที่ พ่ออาสาในกลุ่มนมแม่ฯ สาธิตการป้อนนมด้วยแก้ว ฝึกพ่อในการป้อนนมด้วยแก้ว ให้ข้อมูลอาหารของแม่หลังคลอด และข้อจำกัดของทารกที่ต้องได้รับนมแม่อย่างเดียว ล้วน 6 เดือน เต็ม (พ่ออาสาทำหน้าที่ให้ข้อมูล สาธิตเกี่ยวกับความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วย นมแม่ แต่ไม่สามารถทำหน้าที่ในการช่วยแม่หลังคลอดได้โดยตรงเนื่องจากต่างประเทศ)

ในพื้นที่เขตอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี มีแม่อาสาในกลุ่มนมแม่ทั้งหมด 4 กลุ่ม ที่แม่อาสา กลุ่มนมแม่ฯพื้นที่ค่ายตากสิน ได้ทำหน้าที่เป็นวิทยากรที่เลี้ยง ใต้แก่แม่อาสาในกลุ่มนมแม่ องค์การบริหาร ส่วนตำบลเกาะขวาง แม่อาสาในกลุ่มนมแม่ โรงแรมเคพีแกรนด์ แม่อาสาในกลุ่มนมแม่เทศบาลเมือง แม่ อาสาในกลุ่มนมแม่เขตเทศบาลท่าช้าง หากพบว่าแม่หลังคลอดมีปัญหาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ยกต่อ การแก้ไขและมีปัญหาซับซ้อน จะประสานงานส่งต่อแม่หลังคลอดให้มารับบริการที่คลินิกนมแม่ศูนย์ นมแม่สมาคมภริยาทหารเรือพื้นที่ค่ายตากสิน จ.จันทบุรี ได้ตลอดเวลา โดยมีทหารเรือที่เป็นเจ้าหน้าที่ ศูนย์นมแม่ฯพื้นที่ค่ายตากสิน รับผิดชอบในการอยู่เวรช่วยเหลือตลอด 24 ชั่วโมง โดยพ่ออาสาที่เป็น เจ้าหน้าที่ศูนย์นมแม่ที่อยู่เวรจะประสานงานกับภรรยาของตนให้มาช่วยเหลือ และหากไม่มั่นใจจะโทร ประสานงาน กับผู้วิจัยที่ทำงานที่คลินิกนมแม่ของโรงพยาบาลพระปกเกล้าและดำรงตำแหน่งเป็นรอง หัวหน้าศูนย์นมแม่สมาคมภริยาทหารเรือพื้นที่ค่ายตากสินมาช่วยเหลือ และจัดทีมช่วยเหลือจัดเวรแม่ อาสาอยู่เวร เช้า เหวบ่าย และเวรดึก เพื่อผลักดันในการให้บริการช่วยเหลือให้แม่หลังคลอดกลับมาเลี้ยง ลูกด้วยนมแม่ได้สำเร็จ

6. เป็นศูนย์การเรียนรู้ในการรณรงค์ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในชุมชนที่เห็นชัดเจนเป็น รูปธรรม โดยได้รับเชิญเป็นวิทยากรร่วมกับ วิทยากรจากโรงพยาบาลพระปกเกล้า ให้แก่ หน่วยงานต่างๆ ในจังหวัดจันทบุรี /ศูนย์อนามัยที่ 3 จังหวัดชลบุรี และจังหวัดต่างๆในภาคเหนือ และภาคกลาง รวมทั้งพัฒนาเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้ในการรณรงค์ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ในชุมชน และ เป็นสถานที่ศึกษาดูงานของหน่วยงานต่างๆ

ภาพที่ คณะศึกษาดูงานจากโรงพยาบาลปากพลี มาศึกษาดูงานการดำเนินงานในโครงการแม่อาสา
กลุ่มนมแม่ฯในพื้นที่ค่ายตากสิน ในวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2551

ภาพที่ บุคลากรจากโรงพยาบาลแม่สอด จังหวัดตากเดินทางมาศึกษาดูงานการดำเนินงานใน
โครงการแม่อาสาฯกลุ่มนมแม่ฯพื้นที่ค่ายตากสิน แบ่งมาดูงาน 2 รุ่น ในวันที่ 9 และ 23 พฤษภาคม พ.ศ.
2551

ภาพที่ บุคลากรจากโรงพยาบาลแม่สอด จังหวัดตากถ่ายภาพร่วมกับพลเรือโทสุวิทย์ ชาระรูป
ผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน และเจ้าหน้าที่ศูนย์นมแม่ฯ

7. ทำหน้าที่เชิงรุก สนับสนุนหน่วยงานต่างๆในการรณรงค์ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่
โดยร่วมมือกับโรงพยาบาลพระปกเกล้า จังหวัดจันทบุรี ในการจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่
ครอบครัวแม่หลังคลอดที่หอผู้ป่วยหลังคลอด โดยทำหน้าที่ให้ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของนมแม่ต่อ
มารดาและทารก การให้นมแม่ที่ถูกต้อง การปั๊มนมแม่ด้วยแก้ว และให้ความรู้เกี่ยวกับการประเมิน
พัฒนาการของทารก กาให้อาหารตามวัย การให้วัคซีนแก่ทารกตามเกณฑ์

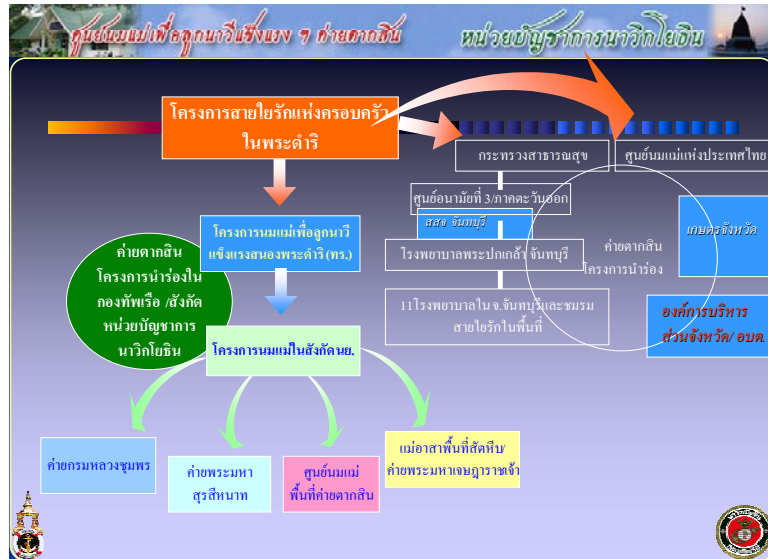

ภาพที่ กิจกรรมของทหารเรือกับการทำงานเชิงรุก ให้ความรู้แก่แม่หลังคลอดที่หอผู้ป่วย หลังคลอดและคลินิกเด็กดีโรงพยาบาลพระปกเกล้า

ภาพที่ เกณฑ์พ้ออาสาที่ทำหน้าที่ประจำศูนย์นมแม่สมาคมภริยาทหารเรือ ทำหน้าที่ โทรเยี่ยม บ้านในครอบครัวแม่หลังคลอดที่คลอดในโรงพยาบาลพระปกเกล้าจังหวัดจันทบุรีทุกเดือน

การโทรเยี่ยมบ้านหลังคลอดเป็นการทำงานเชิงรุก เพื่อเปิดช่องทางให้แม่หลังคลอดได้ถึงบริการได้ โดยง่าย และรับปรึกษาปัญหานมแม่ทางโทรศัพท์และหากพบว่าแม่หลังคลอดมีปัญหาที่ซับซ้อน จะนัดเข้ามารับบริการที่คลินิกนมแม่โดยความร่วมมือจากโรงพยาบาลพระปกเกล้า มีพยาบาลอาสาเป็นวิทยากรที่ เลี้ยงเพื่อให้ทีมเกณฑ์อาสา/พ้ออาสาฯ ที่หน้าที่ประจำศูนย์นมแม่ฯ สามารถแก้ไขปัญหาได้สำเร็จและ เป็นการถ่ายทอดประสบการณ์เกิดการจัดการความรู้ในการช่วยเหลือแม่ สู่ชุมชนอย่างยั่งยืน ทำให้เกณฑ์อาสาและพ้ออาสาสามารถพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่องจนพัฒนาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในการรณรงค์ ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และช่วยเป็นภาคีเครือข่ายในการแก้ไขปัญหาทางอนามัยแม่และเด็กรวมทั้ง การแก้ไขปัญหาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของจังหวัดจันทบุรีโดยร่วมมือกับ โรงพยาบาลพระปกเกล้าและ สำนักงานสาธารณสุขอย่างเห็นชัดเจนเป็นรูปธรรม

ภาพที่ เม่ออาสาคุณแม่พื้นที่ค่ายตากสิน เป็นเม่ออาสาคุณแม่ที่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 จนถึงปัจจุบัน ในปัจจุบันได้รับการผลักดันให้เป็นเป็นโครงการนำร่อง ของสมาคมภริยาทหารเรือ กองทัพเรือ เพื่อให้เป็นเม่ออาสาคุณแม่ที่เป็นตัวอย่างให้หน่วยงานในสังกัดกองทัพเรือ และเป็นเม่ออาสาคุณแม่ตัวอย่าง ของโรงพยาบาลพระปกเกล้า ของ สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดจันทบุรี และของศูนย์อนามัยที่ 3 จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นเม่ออาสาคุณแม่ตัวอย่างหนึ่งในภาคตะวันออกของกรมอนามัย ได้พัฒนาศักยภาพเป็นองค์กรตัวอย่างในการเรียนรู้ ในการรณรงค์ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน

เม่ออาสาคุณแม่พื้นที่ค่ายตากสิน ได้พัฒนาศักยภาพมาอย่างต่อเนื่องจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น และพัฒนาจากเม่ออาสาคุณแม่สมาคมภริยาทหารเรือ สู่การเป็นชมรมสายใยรัก ภายใต้โครงการแม่เพื่อลูกนาวีแข็งแรงสนองพระดำริในโครงการสายใยรักแห่งครอบครัว และได้พัฒนาชมรมเป็นเครือข่ายที่ทำงานเป็นภาคีเครือข่ายที่ทำงาน ร่วมกับโรงพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรีและประสานงานกับ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดจันทบุรี ในการเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็ง ในการรณรงค์ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาทางงานอนามัยแม่และเด็กในจังหวัดจันทบุรี และภาคตะวันออก โดยความร่วมมือของสมาคมภริยาทหารเรือและหน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน กองทัพเรือ เพื่อรองรับปัญหาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ในจังหวัดจันทบุรี และมีการสร้างกระแสการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ผ่านสื่อท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง มีการส่งข้อมูล โดยการส่งต่อแม่หลังคลอดสู่บุคลากรสาธารณสุขชุมชนที่รับผิดชอบในพื้นที่ ตามอำเภอต่างๆ มีการติดตามเยี่ยมบ้านหลังคลอดอย่างต่อเนื่อง โดยมีเม่ออาสาคุณแม่ที่สามารถช่วยเหลือแม่หลังคลอดในชุมชนให้สามารถกลับมาเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ให้สำเร็จ มุ่งมั่นสู่การ สร้างสังคมแม่พื้นที่กองทัพเรือรบที่ 2 ค่ายตากสินและในพื้นที่ของจังหวัดจันทบุรีอย่างยั่งยืน

ประโยชน์/ผลกระทบที่ได้รับจากโครงการ

1. แม่อาสาในกลุ่มนมแม่ฯ เป็นผู้สร้างกระแสการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในชุมชน โดยเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้สำเร็จอย่างเดียวยังน้อย 6 เดือนเพิ่มขึ้น โดยใช้ประสบการณ์ตรงและนำความรู้ที่ได้รับจากการจัดอบรมแนะนำ มาช่วยเหลือแม่หลังคลอดในชุมชนให้กลับมาเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้สำเร็จ

2. มีการแก้ไขปัญหาได้เร็วขึ้น เนื่องจากแม่อาสาในกลุ่มนมแม่ฯ จะไปเยี่ยมแม่หลังคลอดในพื้นที่ใกล้บ้าน เมื่อไม่สามารถแก้ไขปัญหาเบื้องต้นได้ จะแนะนำให้มารับบริการที่คลินิกปรึกษาปัญหานมแม่ได้เร็วขึ้น หรือโดยมีการปรึกษาทางโทรศัพท์ได้ตลอด 24 ชั่วโมง

3. เป็นตัวอย่างในการศึกษาชุมชน แนวทางในการ ก่อตั้งแม่อาสาในกลุ่มนมแม่ฯ ให้แก่องค์กรภาครัฐ และ โรงพยาบาลต่างๆ

4. การสร้างวิถีธรรมชาติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จากแม่สู่แม่ในชุมชน ในอนาคตเด็กที่เติบโตมาด้วยการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จะเป็นเด็กที่มีเชาวน์ปัญญาดี มีสุขภาพดีและมีจิตสำนึกที่ดีให้ชุมชนได้เห็นอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม นั่นคือกลยุทธ์สู่ความสำเร็จในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานและการก้าวข้ามปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาในการทำงานในโครงการมีปัญหาคือต้องใช้กลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาดังตัวอย่างดังต่อไปนี้

1. ปัญหาในระหว่างแม่อาสาในกลุ่มนมแม่ฯ พบว่าแม่อาสาในกลุ่มนมแม่ฯ ที่สมัครเข้าทำงานในโครงการบางคนเมื่อมาทำงานร่วมกัน บางคนมีปัญหาเมื่อมาทำงานร่วมกัน เช่น เมื่อพบว่าแม่อาสาในกลุ่มนมแม่ฯ แนะนำความรู้ที่ไม่ถูกต้อง มักนำมาพูดคุยกัน เป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาตามมา นั่นคือเมื่อออกกิจกรรมคราวหน้า หากแม่อาสาชื่อ ก. ไป แม่อาสาชื่อ ข. ก็จะไม่ไปร่วมงาน เมื่อพบปัญหาผู้วิจัยได้นำเรื่องนี้พูดคุยกับหัวหน้าศูนย์นมแม่สมาคมภริยาทหารเรือค่ายตากสินฯ และหาทางแก้ไข โดยหาโอกาสที่จะทำให้ทั้ง 2 คนคือ ก. และ ข. ทำงานร่วมกัน โดยใช้วาระที่ ครอบครัวใครมีปัญหา เช่น ครอบครัวใครไม่สบาย ลูกป่วย หลังคลอด ผู้วิจัยจะหาโอกาส พาแกนนำแม่อาสาที่ทำงานร่วมกันในโครงการฯ ไปร่วมงาน หรือไป เยี่ยมหลังคลอด ทำให้เมื่อต่างฝ่ายได้เห็นความจริงใจของอีกฝ่ายหนึ่งที่แสดงไม่ตรีจิต ทำให้กลับมาดีกัน และสามารถทำงานร่วมกันได้เหมือนเดิม
2. ปัญหาในระบบราชการทหาร ทำไมทหารต้องทำงานนมแม่

ในการทำงานในระยะแรกเริ่มที่ใช้ข้าราชการในหมวดขนส่งทำงานนมแม่ไปพร้อมกับทำหน้าที่ทหาร ไม่มีปัญหาในการทำงานเนื่องจากเมื่อหัวหน้าหน่วยงานสนับสนุนงานเต็มที่ มีการให้กำลังใจ พาไปเที่ยวและแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่องทำให้เกิดพลังในการทำงาน และหัวหน้าหมวดขนส่ง (ปัจจุบันเป็นหัวหน้าศูนย์นมแม่สมาคมภริยาทหารเรือพื้นที่ค่ายตากสิน) ซึ่งได้ทำหน้าที่ในการบริหารข้าราชการให้สามารถทำงานทั้งหน้าที่ทหาร กับหน้าที่ของแกนนำอาสาในกองพันฯ ได้อย่างลงตัว ต่อมา ในปี พ.ศ. 2550 ได้มีการสร้างอาคารศูนย์นมแม่สมาคมภริยาทหารเรือพื้นที่ค่ายตากสิน เพื่อให้โครงการยั่งยืนในกองทัพเรือ และมีคำสั่งแต่งตั้งให้แกนนำอาสาที่เป็น

ข้าราชการจากหมวดขนส่ง มาปฏิบัติหน้าที่อย่างเดียวกับศูนย์นมแม่ฯ ได้ก่อให้เกิดปัญหาตามมา เนื่องจากข้าราชการที่มาทำงานเป็นตำแหน่งช่วยราชการ ไม่มีตำแหน่งลงบรรจุโดยตรง แต่นโยบายของผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน ได้มีนโยบายว่า สามารถสามารถจัดการงานทุกอย่างได้โดยการแบ่งหน้าที่ให้ข้าราชการส่วนหนึ่งที่มีความสามารถเฉพาะทางมาทำงานนมแม่ในกองทัพ ในระยะแรกมีปัญหาเกิดขึ้นจากความไม่เข้าใจของหัวหน้าหมวดขนส่งคนใหม่ที่มาทำหน้าที่แทนในปี พ.ศ. 2551 ได้มีความพยายามในการดึงข้าราชการพ่ออาสาที่ทำหน้าที่ที่ศูนย์นมแม่กลับไปปฏิบัติงานที่หมวดขนส่ง โดยได้พยายามให้ข้อมูลต่อผู้บังคับกองพันทหารราบที่ 2 ที่มารับหน้าที่ในปี พ.ศ. 2551 ให้ย้ายข้าราชการไปปฏิบัติงานที่หมวดขนส่ง ทำให้ข้าราชการที่เป็นพ่ออาสาฯเสียกำลังใจในการทำงาน ข้าราชการบางคนจะขอย้ายกลับไปพื้นที่อำเภอสตึกหีบ จังหวัดชลบุรี หากปัญหาไม่สามารถแก้ไขได้ ทุกคนมองว่าผู้บริหารที่มาทำหน้าที่ใหม่ในกองพันฯไม่เข้าใจว่าทำไมทหารต้องมาทำงานนมแม่ ทำไมไม่ใช่แม่บ้านที่สมัครเป็นแม่อาสากลุ่มนมแม่เพียงอย่างเดียว หรือให้ทำงานนอกเวลางาน ซึ่งนโยบายของผู้บังคับบัญชาสูงสุดคือผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการนาวิกโยธินต้องการให้มีองค์กรชัดเจนที่ทำหน้าที่รณรงค์นมแม่ในกองทัพโยให้พื้นที่ค่ายตากสินเป็นโครงการนำร่อง จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงหาทางออกโดยได้ขออนุญาตให้ข้อมูลทั้งหมดต่อประธานชมรมภริยานาวิกโยธิน และขอความกรุณาให้หาทางช่วยให้เจ้าหน้าที่ศูนย์นมแม่ฯมีความมั่นคงในตำแหน่งหน้าที่ และให้ข้าราชการทหารในกองพันฯเกิดความเข้าใจในนโยบายของผู้บังคับบัญชา ที่มองว่าการรณรงค์นมแม่จะยั่งยืนในกองทัพได้ต้องมีองค์กรชัดเจน (ซึ่งผู้วิจัยได้มีโอกาสนำเสนอ ต่อวาระการประชุมของข้าราชการทหารในวันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2550) โดยขอให้การแก้ไขปัญหาไม่เกิดผลกระทบต่อข้าราชการที่ทำงาน จากปัญหาดังกล่าว ประธานชมรมภริยานาวิกโยธินได้ นำปัญหาเข้าปรึกษากับผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน และได้หาทางแก้ไขปัญหาให้การทำงานราบรื่น โดยได้มีการนำนโยบายดังกล่าวประกาศในการประชุมของหน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน ทุกเดือน และให้ผู้วิจัย รวมทั้งตัวแทนของกองพันทหารราบที่ 2 รายงานความก้าวหน้าในการทำงานของโครงการพัฒนาแม่อาสากลุ่มนมแม่ของกองพันฯ นำเสนอต่อวาระการประชุมของชมรมภริยานาวิกโยธินทุก 3 เดือน ผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน จะชื่นชมผลงานในพื้นที่ค่ายตากสิน เนื่องจากได้นำเสนอผลงานตามตัวชี้วัด อัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวอย่างน้อย 6 เดือน ในพื้นที่ค่ายตากสิน และการที่ศูนย์นมแม่ฯค่ายตากสินได้รับการเชิญเป็นวิทยากรในสถานที่ต่างๆในบทบาททอล์กโชว์นมแม่ การนำเสนอที่มีผู้มาขอศึกษาดูงานเรื่องการรณรงค์นมแม่ในพื้นที่ค่ายตากสิน การกระทำดังกล่าวก่อให้เกิดความภูมิใจของข้าราชการที่เป็นตัวแทนของกองพันฯ ทำให้ปัญหาดังกล่าวเริ่มคลี่คลาย และเกิดความเข้าใจในหมู่ข้าราชการเห็นได้ชัดเจนจากการที่มีข้าราชการที่มีภรรยาตั้งครรภ์จะมาขอรับคำแนะนำช่วยเหลือที่ศูนย์นมแม่ และขอร่วมเข้ากิจกรรมมากขึ้น

3. ปัญหาด้านงบประมาณในการทำงาน ในระยะแรกของการทำงานในระยะเริ่มต้นที่ไม่มีงบประมาณในการทำงาน แต่ปัจจุบันพบว่าเมื่อสามารถทำให้ผู้บริหารเห็นความสำคัญในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และมีนโยบายให้การส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เป็นสวัสดิการให้ครอบครัวข้าราชการของ

กองทัพเรือ ประกอบกับมีช่องทางในการให้ข้อมูลต่อผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง ในวาระการประชุมทุก 3 เดือนของชมรมภริยานาวิกโยธิน ทำให้ผู้บริหารเห็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการทำงานในโครงการฯ เช่นค่าน้ำมันเดินทางในการเยี่ยมบ้านหลังคลอด ค่าใช้จ่ายในสำนักงานศูนย์นมแม่ฯ ค่าใช้จ่ายค่าอาหารของแกนนำแม่อาสาที่อาสาตนในการทำงานนมแม่ให้กองทัพ สิ่งเหล่านี้ทำให้มีการมอบหมายให้กองกิจการพลเรือนของหน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน ทำหน้าที่ในการจัดแผนการใช้งบประมาณประจำปี ของศูนย์นมแม่ฯ เพื่อให้มีงบประมาณในการทำงานในโครงการอย่างต่อเนื่อง ไม่เกิดปัญหาต่อผู้ทำงานในโครงการฯ จากสิ่งที่กล่าวมาทั้งหมด จะพบว่า โครงการต่างๆ หากมีผู้บริหารที่เข้าใจงานในโครงการอย่างถ่องแท้ มีแนวทางในการทำงาน และการทำงานในโครงการนั้นมีผู้รับผิดชอบโดยตรง และผู้รับผิดชอบนั้นมีความรู้ความสามารถ และมีการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง มีงบประมาณในการดำเนินงาน มีการติดตามควบคุมกำกับงาน โดยการนำเสนอผลการดำเนินการในโครงการต่อผู้บริหาร ทำให้โครงการพัฒนาแม่อาสากลุ่มนมแม่ของกองทัพเรือ รพท. ๒ จากจุดเริ่มต้น ได้กำลังพัฒนางานผนวกเป็นงานหลักอย่างหนึ่งของกองทัพเรือ อย่างยั่งยืน